

MÁLTEIGURIN

Fullvaksin gulllaksur

Málið broytist alla tíðina, ofta úttan at vit geva okkum far um tað. Eisini ljóðliga.

Føroyskt er summastaðni eitt nokk so áhugavert dømi um eitt mál, sum stendur og ridlar millum tveir møguleikar og dregst á bæði.

Hetta sæst serliga í úttaluni av samansettum orðum av ymsum slag, við fyrsetingardørum, navndørum og øðrum sum fyrsta lið, har føroyskt í dag bæði hevur úttalu við stuttum sjálvjóði og við tvíjóði, viðhvørt hjá sama fólki.

Sama fyrbrigðið, at fremsta lið í einum samansettum orði ikki altíð broytist eftir »reglunum«, sæst eisini í orðum av heilt øðrum slag.

Tað eru tey orðini, har fyrsta lið í samansetingini í upprunaorðinum hevur [dn] ella [dl] í úttaluni, sum t.d. *barn*, *trøll* o.o.

Eg hugsi ikki, nakar man siga annað enn [trøllkonufingur] um *Trøllkonufingur*, og neyvan nakar sigur [fullvaksin] fyrri *fullvaksin*. Enn havi eg í hvussu er ikki hoyrt nakran sagt [gudreinar] fyrri *gullreinar*, men hin vegin hoyrist [gudringur] *gullringur* onkuntið. Og eg hugsi ikki annað, enn at fiskimenn flestir siga [gudllaksur] og ikki [gulllaksur] um *gulllaksin*. Munnu tey flestu ikki siga *tollmark* [táðlmark] og ikki [táðlmark], *tollbúð* [táðlbuð] og ikki [táðlbuð]? Tollarnir sjálvir týkja hava valt úttaluna úttan broyting, tí tá mann ringir til *tollbúðina*, verður svarað [táðlbuðin].

Taka vit orð, ið hava *barn* sum fyrsta lið, finna vit t.d. orð sum *barngóður*, ið altíð tykist verða úttalað [bar-gauur]. Hin vegin er meira enn so, at [badnleis] hoyrist sum úttala av *barnleys*.

Hyggja vit nærri at, nær orðini verða úttalað úttan [d] ella við [d], hómost ein nýggj »regla«, ella vit kunnu í hvussu er gera eina fyrbils reglu: 1) samansetingar ið eru »gamlar« í málinum, missa – oftast – [d] í úttaluni av forstavilsinum, 2) nýggjari samansetingar verða – ofta – úttalaðar við óbroyttum forstavili, t.e. við varðveittum [d].

Tað er ikki stórvegis, ið verður gjørt av nýggjum orðum við *trøll* – sum fyrsta lið, og allar samansetingarnar við *trøll* – eru gamlar í málinum. Harafurimóti eru samansetingar við t.d. *toll* – ofta rættliga nýggjar í málinum.

I hesum umfari skal ikki verða nomið so nøgv við orsakirnar til hesa broyting í úttalureglunum. Bert skal verða nevnt, at hon ikki stendur einsamøll, men hevur neyvt samband við broytingarnar í úttalu av øðrum samansettum orðum. Men meira um tað eina aðru ferð.

P-v

úr Orðafari

LÝSINGARORÐ
Í HASTIGI

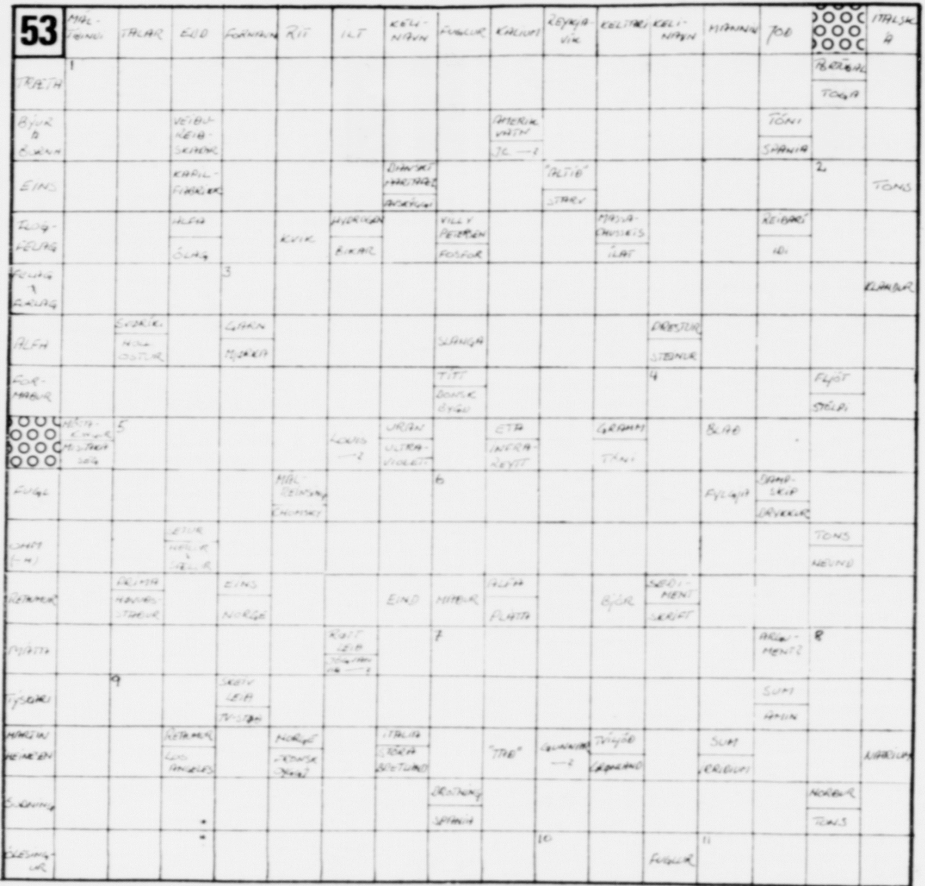
Tað tykist fyrri ein part vera avlagt at benda sterk lýsingarorð í hástigi, ivaleyst árin úr donskum. Serliga munnu tað vera orðini *mestur*, *størstur* og *flestir*, sum eru fyrri vanbýti. Eitt nýhoyrt dømi: »Eftir fólkatálinum hevur Amnesty International í Føroyum flest(!) limir«. Tað rætta í hesum føri er »... flestar limir«. Sleppur tilíkt at halda fram óátalað, kann skjótt vera, at bendingin so smátt fer av lagi, og at mál okkara verður endingafátækt sum norðurlendsku meginlandsmálini.

Kunnandi fundur
um Bahá'i trúnnu

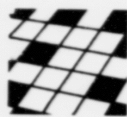
í Bøgøtu 3, Klaksvík
leygardagin 17.2.96 kl. 20.00

Nú býðst høvið í Klaksvík at spyrja teir spurningar, sum tú hevur ætlað at spurt um Bahá'i trúnnu.

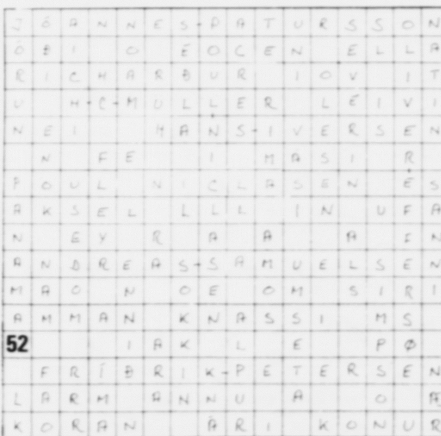
Øll eru vælkomnir!

© 1996, 1997

KROSSORDAGÁTA

Loysnin frá seinastu viku
Loysunarorðið: NIÐAGRÍSUR

Hvønn leygardeg

verður krossordagáta í blaðnum. Drigið verður millum røttu innsendu loysnirnar. Vinningurin er ein av niðanfyri nevndu bókum frá Føroya Skúlabókagrunni. (Krossa av hvørja tú best kundi hugsað tær).

Fyri at verða við í dráttinum um vinningin, má loysunarorðið vera okkum í hendi í seinasta lagi hósdagin. Vinnarin verður saman við loystu gátuni kunningjardur í blaðnum næsta leygardag.

Sendið loysunarorðið til: Sosialurin, Box 76, 110 Tórshavn – og viðmerkið »Krossordagáta nr. ____« á bjalvan.

Vinnari: Kai Vágfjall,
900 Vágur

Loysunar-
orðið:

Navn

Bústaður

Bygd/býur

Lesið føroyskt – hugsið føroyskt!

- ☐ Fuglar í Norðurhøvum
- ☐ Stjórnskipanarmálið 1946
- ☐ Spell at sólin kom upp
- ☐ Politiska søga Føroya 1814–1906
- ☐ Føroyskir soppar
- ☐ Døgurðabókin
- ☐ Sagan um eplið
- ☐ Heimsatlas
- ☐ Mannakroppurin – og hvussu hann starvar
- ☐ Alfagurt ljóðar mín tunga (fløga/ljóðband)

Bøkur og annað tilfar
– bæði innan og úttan skúlagátt.

FØROYA SKÚLABÓKAGRUNNUR

